

Vårdhygieniska riktlinjer för covid-19, influensa och andra luftvägsvirus i ordinärt boende

Utfärdare: Anders Johansson, hygienöverläkare

Fastställande: 2024-11-15

Förändring från föregående utgåva 2024-07-04: Förtydligande om vilka verksamheter som omfattas och ett nytt stycke om när man ska misstänka virusorsakad luftvägsinfektion. Förtydligande om att virustestning i tidigt skede kan leda till tidigare antiviralbehandling som förhindrar svår sjukdom och sjukhusinläggning. Förtydligande om att dessa infektioner inte föranleder några särskilda rutiner om dödsfall skulle inträffa.

Covid-19, influensa och flera andra virusorsakade luftvägsinfektioner har liknande symptom och ska vårdhygieniskt hanteras på ett liknande sätt.

Omfattning

Dokumentet gäller anställda och studenter inom kommunal hälso- och sjukvård i hemmet och inom hemtjänst.

Smittvägar

Luftvägsinfektioner orsakade av virus sprids från person till person med vätskedroppar i luften från de övre luftvägarna när en person hostar, nyser, pratar, sjunger eller andas. Spridning kan också ske via droppar som landat på ytor eller föremål. God handhygien förebygger smittspridning.

Vaccination

En hög vaccinationstäckning är viktigt för att skydda brukare och medarbetare mot luftvägsinfektioner. Brukare ska erbjudas vaccination mot covid-19 och influensa enligt folkhälsomyndighetens rekommendationer. Omvårdnadspersonal ska uppmuntras att vaccinera sig mot influensa. Arbetsgivaren ska erbjuda vaccination mot influensa till anställda.

När ska man misstänka virusorsakad luftvägsinfektion?

- Om brukaren har minst ett av hosta, ont i halsen, andfåddhet, eller rinnande näsa, med eller utan feber
OCH
- Ansvarig omvårdnadspersonal misstänker att orsaken är infektion som kan bli allvarlig

Även akut insjuknande i bild av lunginflammation (allvarlig nedre luftvägsinfektion) utan annan uppenbar förklaring eller bortfall av lukt/smaksinne ska ge misstanke om covid-19 eller influensa under en virussäsong. Mag-tarmsymtom t.ex. illamående och kräkningar förekommer också. Hos äldre kan insjuknandet i både covid-19 och influensa vara okaraktäristiskt, till exempel akut feber och förvirring.

Praktiska åtgärder och information till brukare vid misstänkt virusorsakad luftvägsinfektion

Brukare med nyttillkomna symtom som hosta, snuva, halsont, andningsbesvär och/eller feber alternativt verifierad covid-19 eller influensa bör i första hand vistas i hemmet för att inte smitta andra. Vid behov av sjukvård kontaktas 1177 eller hälsocentral per telefon. Vid svåra symtom ring 112.

Brukare med hosta/nysningar informeras om att hosta och nysa i armvecket eller i pappersnäsdukar samt att tvätta och desinfektera händerna ofta.

Frikostighet med PCR-testning för virus vid misstänkt virusorsakad luftvägsinfektions rekommenderas för brukare som har kommunala hälso- och sjukvårdsinsatser. Att identifieras fall av influensa tidigt och ge antiviral behandling mot influensa minskar risken för svår sjukdom och sjukhusinläggning.

Sjuksköterska bedömer om testning är lämpligt utifrån brukarens möjlighet att medverka och kontaktar ansvarig hälsocentral för ställningstagande till remiss.

Följ basala hygienrutiner och klädregler och använd skyddsutrustning på rätt sätt

Säkerställ tillgång hos varje brukare:

- alkoholbaserat handdesinfektionsmedel
- flytande tvål
- torkpapper
- engångs plastförkläde/långärmat plastförkläde. Arbetsdräkten ska skyddas vid kontakt med brukaren, brukarens säng och vid risk för kontamination av kroppsvätskor. I de flesta situationer räcker det med skyddsförkläde utan ärm. Endast vid risk för kraftig förorening av kläder eller underarmar rekommenderas långärmat plastförkläde.
- handskar
- stänkskydd för ögon, näsa och mun
- alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid
- engångstorkdukar

Säkerställ följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler. Byt arbetskläder som förorenats innan nytt besök hos annan brukare under samma arbetspass.

Säkerställ tillgång till stänkskydd och munskydd vid nära omvårdnad (inom 2 meter) hos brukare med luftvägssymtom de första 5 dagarna efter brukarens symtomdebut.

Olika alternativ för stänkskydd är:

- Visir som täcker hela ansiktet. Används tillsammans med kirurgiskt munskydd klass IIR eller munskydd klass II, andningsskydd FFP2/FFP3 eller motsvarande.
- Skyddsglasögon. Används tillsammans med kirurgiskt munskydd IIR
- Kirurgiskt munskydd IIR med integrerat visir

Byt handskar mellan orena och rena arbetsmoment enligt basala hygienrutiner. Desinfektera händerna varje gång innan nya handskar tas på. Använd engångs plastförkläde för att skydda arbetskläder. Lagg skyddsutrustning i soppåse och knyt ihop den. Kasta soppåsen i vanligt avfall. Var noga med handdesinfektion när du tagit av dig skyddsutrustningen. Byt arbetskläder om de förorenats innan besök hos annan brukare under samma arbetspass.

Smittsamhet vid konstaterad covid-19, influensa och RS-virus

Hos de flesta brukare har smittsamhet vid covid-19, influensa och RS-virus sannolikt upphört när följande kriterier är uppfyllda:

- 5 dagar efter symtomdebut och
- feberfrihet i minst 24 timmar och
- klinisk förbättring (stabil förbättrad avseende symtom)

Antiviral behandling vid influensa A och B kan förkorta smittsamhetsperioden. Efter minst tre dagars behandling i kombination med stabil förbättring som varat minst 24 timmar är det låg sannolikhet för smittsamhet. Personer med nedsatt immunförsvar kan vara smittsamma under längre tid.

Rengöring och desinfektion av ytor och hjälpmedel

Luftvägsvirus avdödas av rengöringsmedel och vatten och alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid. Ytor och föremål förorenas lätt i brukarens närhet, framför allt när denne hostar och nyser. Rengör och desinfektera tagtytor som brukare och personal ofta rör vid.

Städning

Utförs enligt ordinarie rutiner med tillägg av desinfektion av tagtytor enligt ovan.

När brukaren förklarar smittfri kastas engångs-/skyddsmaterial som personalen bedömer har smutsats ned under infektionen av personal eller brukare.

Medicinteknisk utrustning och hjälpmedel rengörs och desinfekteras innan återlämning.

Avfall och tvätt

Avfall

Hanteras som vanligt avfall. Knyt ihop säcken inne hos brukaren innan transport till soptunna/motsvarande.

Tvätt

Vanlig (konventionell) hantering. Lägg tvätten sorterad direkt i tvättsäck eller motsvarande. Lägg ingen tvätt på golvet eller i möbler. Förslut tvättsäcken inne hos brukaren. Töm tvättsäcken direkt i tvättmaskinen. Desinfektera luckor, handtag etc. på tvättmaskinen. Följ hygienrutiner.

Vid tvätt i gemensam tvättstuga ta med plastförkläde, handskar, handdesinfektion och alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid. Använd plastförkläde och handskar vid hantering av smutstvätt.

Desinfektera händer efter avslutat arbete med smutstvätt. Desinfektera luckor, handtag etc på tvättmaskinen. Desinfektera alltid händerna när du lämnar tvättstugan.

Rutiner vid dödsfall

Inga särskilda rutiner gäller på grund av dessa infektioner.

Personalfrågor

Anställd som har nytillkomna symtom på luftvägsinfektion och inte mår bra tillräckligt bra för att arbeta eller har nytillkomna luftvägssymptom och feber >38 grader ska stanna hemma och kontakta sin chef.

I första gäller sjukskrivning enligt gängse rutin. Grundregeln för återgång i arbete är att personen har känt sig återställd från luftvägsinfektionen minst ett dygn.